

Eina pràctica 1.2. Com puc dissenyar polítiques basades en evidències?

La presa de decisions basada en evidències és un enfocament de disseny i gestió de polítiques que prioritza l'ús de la recerca rigorosa per sobre de les percepcions. A través de les revisions d'evidència es pot conèixer què funciona i què no funciona en relació a una determinada intervenció.

“La ciència és suposadament acumulativa, però rarament els científics acumulen evidència de forma científica”

Chalmers, Hedges i Cooper

Què és?

Dissenyar polítiques públiques basades en evidències és utilitzar el coneixement científic per fonamentar millor el disseny o Teoria del Canvi (veure Eina 1.1.) d'una política. La presa de decisions basada en evidències és un enfocament de disseny i gestió de polítiques que posa per davant l'ús de la recerca rigorosa per sobre de les percepcions, creences o intuïcions, per tal d'orientar la presa de decisions. L'objectiu és esbrinar què funciona i què no funciona per a qui i sota quines circum-

tàncies, per a tenir-ho en compte a l'hora de dissenyar una política.

Amb aquest propòsit es recomana fer ús de les revisions d'evidència, que són estudis que recullen i sintetitzen el coneixement ja disponible provinent d'avaluacions al voltant d'un tipus concret de polítiques. Així, les revisions d'evidència combinen els resultats de diferents avaluacions amb l'objectiu d'obtenir resultats més convincents que amb els d'una sola, i es caracteritzen per fer-ho

Toolkit

Fitxa de situació

Qui

Equip que dissenyarà el programa

Quan

Fase inicial del procés de disseny

Com

Consulta d'evidències i sessió de traspàs al disseny

Eines pràctiques per a iniciar-se pas a pas en el disseny, planificació i avaluació de polítiques públiques

Què és?

“L'aspecte més trist de la vida en aquest moment és que la ciència reuneix el coneixement més ràpid del que la societat reuneix la saviesa.”

Isaac Asimov

a través d'un procés sistemàtic i transparent orientat a evitar els biaixos en la cerca, selecció i anàlisi dels casos inclosos en la revisió. D'aquesta manera, es vol evitar consultar una mostra d'estudis que no sigui representativa del conjunt de l'evidència disponible, tractant d'incloure totes les fonts d'informació, rellevants independentment de si els seus resultats són més o menys favorables a la política analitzada.

Què entenem per evidència?

És el cos disponible de coneixement que ajuda a saber si una creença és certa. En el cas de les polítiques públiques, es refereix al conjunt de resultats que es deriven de respondre a preguntes d'avaluació. Així, es pot considerar que el fet que un programa de prevenció de l'absentisme escolar hagi tingut efectes positius en diferents contextos constitueix una evidència del potencial d'aquest tipus d'intervencions.

Per poder parlar d'evidència, cal però que aquesta s'hagi generat amb mètodes rigorosos i sota criteris d'independència. En aquest sentit, cal tenir en compte que no tota informació constitueix una evidència, i que aquestes poden respondre a diferents nivells de qualitat. Les revisions d'evidència precisament seleccionen aquelles fonts que aporten informació rigorosa per a respondre a una pregunta d'avaluació concreta a partir de diferents experiències.

Què són les Iniciatives Què funciona?

En els darrers anys, la investigació aplicada en el terreny de les polítiques públiques ha crescut considerablement. Això ha conduït al naixement i a la consolidació del moviment Què funciona? (de l'anglès, What Works), que aposta per avançar cap a decisions i polítiques basades en l'evidència generada a partir de l'anàlisi de l'efectivitat de les intervencions socials.

Les iniciatives Què funciona? tenen com a objectiu revisar i sintetitzar l'evidència disponible sobre l'efectivitat de diferents polítiques públiques.

En el context català el projecte [Què funciona en educació?](#), impulsat per Ivàlua i la Fundació Jaume Bofill, realitza revisions de forma periòdica i organitza debats i seminaris amb el propòsit d'estendre a la comunitat educativa la necessitat de fonamentar les pràctiques i polítiques en l'evidència ja existent sobre què funciona. Podeu consultar les revisions d'evidència realitzades per Ivàlua al web www.ivalua.cat.

Per a què serveix?

El fet de dissenyar polítiques basades en l'evidència implica qüestionar-se les percepcions o intuïcions per donar pas a un enfocament fonamentat i científic per a la presa de decisions, considerant la seva viabilitat, efectivitat i eficiència.

Utilitat de dissenyar basant-se en l'evidència

- Generar Teories del Canvi plausibles a partir de coneixent científic robust i contrastat.
- Fomentar un cicle de generació i ús d'aprenentatges que porti a la millora de les polítiques públiques.
- Fomentar un debat polític i tècnic sobre les alternatives d'intervenció que tinguin en compte el coneixement disponible sobre la seva viabilitat, efectivitat i eficiència.
- Afavorir la transparència i la rendició de comptes exposant clarament quines evidències donen suport a les diferents alternatives considerades en la presa de decisions.

Estudi de cas: Els programes de foment de la implicació parental i els seus efectes en el rendiment escolar

La idea que la implicació de pares i mares en l'educació dels fills té una influència positiva sobre el rendiment acadèmic és tan intuïtiva i atractiva que administracions educatives, mestres i famílies l'han adoptat i reconegut com un component crític per a l'èxit educatiu.

En el marc del projecte Què funciona en educació? impulsat per Ivàlua i la Fundació Jaume Bofill, l'octubre de 2018 es va realitzar una revisió sobre els efectes de la implicació parental i els programes que la fomenten (Blasco, 2018). Els resultats de la revisió estableixen que les actituds i comportaments subtils associats a les expectatives educatives parentals semblen tenir un efecte major que les activitats específiques, mentre que les formes d'implicació només basades en el control parental, com ara la verificació dels deures, no solen tenir cap efecte. Al mateix temps, els resultats indiquen que no només la implicació parental espontània funciona per incrementar el rendiment acadèmic

dels infants, sinó també els programes que la intenten afavorir. Els programes més directament orientats a què pares i mares ajudin els fills a aprendre a llegir són els que mostren impactes de més magnitud, especialment els que capaciten pares i mares per esdevenir tutors de lectura dels infants. Així mateix, l'estudi identifica algunes claus de l'efectivitat dels programes, com ara el fet que les activitats de capacitació parental que proveeixen materials i informació als progenitors tenen un efecte superior a programes que indueixen formes més laxas d'implicació, com la lectura compartida o els jocs educatius.

Finalment, l'estudi inclou algunes reflexions sobre les implicacions dels resultats que presenta i fa una crida a encoratjar mestres, escoles i administracions educatives a oferir programes de motivació i capacitació per a la implicació parental, així com animar els pares i mares a què hi participin.

Quins passos s'han de seguir?

Cal precisar el tipus d'evidències i d'estudis que es volen consultar, cercar, interpretar i valorar per assegurar la seva transferibilitat al context concret. Completar tot el procés és imprescindible per a la seva utilitat real, que s'acaba quan es produeix el seu ús efectiu que s'acaba quan els resultats es tenen en compte en la presa de decisions.

Pas 1

Plantejar la pregunta que orienti la cerca d'evidències

És important saber quina pregunta tractem de respondre, ja que aquesta determinarà quins estudis es cerquen i quins es tenen en compte.

Per a construir la pregunta es pot utilitzar el model PICO que convida a concretar components de la pregunta seguint els conceptes

amb què es construeix l'acrònim format pels termes Població, Intervenció, Comparació/Context i Outcome.

Cas d'aplicació del model PICO: Polítiques d'ajuts econòmics al lloguer			
 Població	 Intervenció	 Comparació	 Outcome
<p>Població a la que va dirigida la política pública</p> <p>P.ex. Persones vulnerables: població de baixos ingressos, gent gran, gent sense llar o persones refugiades.</p>	<p>Tipologia de política que es vol analitzar</p> <p>P.ex. Ajuts econòmics al lloguer, habitatge públic/social, ajuts complementaris com ara assessorament, mediació i captació d'habitatge, mesures fiscals que siguin competència municipal (impost de la propietat-IBI, rehabilitació i eficiència energètica).</p>	<p>Grup amb el que es comparen els resultats de la política</p> <p>P.ex. Estudis que comparin els beneficiaris de la política amb persones de les mateixes característiques que no han tingut accés a la política avaluada.</p>	<p>Beneficis o impactes que es tindran en compte</p> <p>P.ex. Inclusió residencial entesa com accés, assequibilitat i qualitat de l'habitatge.</p>
 Pregunta			
Quins són els efectes dels ajuts econòmics al lloguer, en comparació a altres polítiques, sobre la inclusió residencial per a col·lectius vulnerables?			

Font: Kirchner, L. et al. (2019) Revisió sistemàtica de literatura: Què funciona en ajuts a l'habitatge per a col·lectius de persones vulnerables. Barcelona: Ivàlua.

En aquest punt també pot ser interessant preguntar-se si es vol restringir la pregunta per altres criteris, com ara el geogràfic, potser

incloent només països similars al nostre, o el temporal, per exemple restringint la cerca a les evidències produïdes en els darrers anys.

Pas 2

Cercar les evidències

Partint de la pregunta cal cercar aquelles revisions que hi donin resposta. Per això és bo recórrer a fonts especialitzades.

La realització d'una cerca, revisió i síntesis d'evidències és un procés llarg i costós. Aquest document no pretén mostrar com realitzar aquesta tasca des de zero (veure Guia pràctica 16 d'Ívalua), sinó orientar sobre com consultar de forma crítica aquelles revisions que ja han

estat realitzades per investigadors i centres de recerca.

Així doncs, cal cercar aquelles revisions que tinguin a veure amb la pregunta plantejada i seleccionar aquelles que efectivament hi donin resposta.

Principals repositoris d'evidència i avaluacions d'impacte

Afers socials i desigualtat

MDRC	http://goo.gl/IVYGhs
Mathematika	http://goo.gl/ef46c
Campbell Collaboration	http://goo.gl/bP0no3
Social Care Online	http://goo.gl/GY9EoT
Social Services Knowledge Scotland	http://goo.gl/0yZOh
Self-Sufficiency Research Clearinghouse	https://goo.gl/2Cw5W
Home Visiting Evidence of Effectiveness	https://homvee.acf.hhs.gov/

Cooperació i desenvolupament

International Initiative for Impact evaluation	https://bit.ly/2mlGpiS
--	---

Educació

Què funciona en educació?	https://n9.cl/yzf7
Best Evidence Encyclopediaz	http://www.bestevidence.org
What Works Clearinghouse	http://goo.gl/qdj6Q
Education Endowment Foundation	https://goo.gl/0KGCQQ

Infants i adolescents

Promising Practices Network	http://goo.gl/QVzYr
Blueprints for Healthy Youth Development	http://goo.gl/HHsBo7
Early Intervention Foundation	https://is.gd/4an9ci

Justícia

Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention	http://goo.gl/AATf1L
CrimeSolutions.gov	http://goo.gl/tLxg5

Ocupació

Workforce System strategies	https://bit.ly/2nILZfA
IZA World of Labour	http://goo.gl/c9Cr4L
Youth employment inventory	http://goo.gl/2rRGS

Salut

Substance Abuse and Mental Health Services Administration	http://goo.gl/WV4SXS
Cochrane	http://goo.gl/2Adwel
National Institute for Health and Care Excellence	http://goo.gl/yDqkmY
Health Systems Evidence	https://goo.gl/i6VeCG

Font: Sanz, J. (2020) *Les aportacions de les revisions sistemàtiques de la literatura al disseny de polítiques públiques*. Barcelona: Ivàlua. (Guies pràctiques sobre avaluació de polítiques públiques; 16)

Pas 3

Valorar el grau de qualitat de les revisions trobades

Per garantir que els resultats són vàlids i lliures de biaixos cal recórrer a revisions d'evidència fruit d'una cerca i selecció sistemàtica i reproducible.

Cal tenir clar que la qualitat i el grau d'utilitat de l'evidència dependrà de com de sistemàtics i exhaustius siguin els procediments emprats

per cercar-la i revisar-la. Existeixen diferents tipologies de revisions d'evidència que es poden trobar segons el seu grau de sistematicitat.

Tipus de síntesi que poden contenir les revisions seleccionades:

- Quantitatives (metanàlisi): Integra de forma estructurada i sistemàtica la informació obtinguda en diferents estudis. Ofereix una estimació quantitativa sintètica de tots els estudis disponibles.
- Qualitatives (metasíntesi): Integra resultats d'evidència qualitativa a partir
- d'avaluacions o estudis independents amb l'objectiu d'interpretar el per què de l'efectivitat de les intervencions, així com aportar elements nous de discussió i millorar les intervencions analitzades.
- Mixtes: Combina la síntesi i integració de resultats quantitativus i qualitativus.

“L'absència d'evidència no és l'evidència d'absència”

Carl Sagan

Tipologia i procediments habituals de recollida i revisió d'evidències

Procediment de recollida/ revisió	Naturalesa	Definició	Limitacions
Revisió de la literatura "ad hoc" (literaturereview) o recull de bones pràctiques	No sistemàtica	Recull dels estudis més rellevants i/o il·lustratius No expliciten el procés de cerca.	Existeix un risc alt de biaix de selecció: estudis disponibles o que tenen resultats positius. Adequat en contextos de recursos limitats.
Revisió de curt abast (quick scoping review)	No sistemàtica	Elabora un mapa de la literatura disponible sobre un tema.	Respon a preguntes molt descriptives. Fa recerca en poques bases de dades. Cerca poques paraules clau.
Revisió ràpida de l'evidència (rapid evidence assessment)	Sistemàtica	Recerca restringida sobre l'efectivitat d'una política. Compta amb un protocol de cerca.	Respon una pregunta sobre efectivitat molt concreta. La finestra temporal de l'evidència que es té en compte és limitada i recent.
Revisió sistemàtica (systematic review)	Sistemàtica	Es pot traçar i replicar. Revisió àmplia de la literatura sobre l'efectivitat d'una política. Compta amb un protocol sistemàtic. Cerca bases de dades acadèmiques com literatura gris.	La seva realització requereix força temps i recursos humans (interns o externs).
Revisió de revisions (review of reviews)	Sistemàtica	Elabora síntesis de les revisions realitzades, més que no pas d'estudis primaris.	Es pot utilitzar només quan hi ha prou evidència acumulada i revisada. La qualitat de les revisions seleccionades pot ser diversa.

Font: Sanz, J. (2020) *Les aportacions de les revisions sistemàtiques de la literatura al disseny de polítiques públiques*. Barcelona: Ivàlua. (Guies pràctiques sobre avaluació de polítiques públiques; 16)

Pas 4

Comunicar els resultats i analitzar la transferibilitat de les conclusions

Havent seleccionat aquelles revisions que responen a la pregunta plantejada, cal sintetitzar els resultats, comunicar-los a les persones que en poden fer ús i analitzar la seva transferibilitat al nostre context.

Amb la revisió a la mà, es tracta de fer-ne una lectura, comunicar els resultats a les persones que es consideri que poden fer-ne ús i analitzar conjuntament la transferibilitat. Tot això es pot fer mitjançant un breu resum o presentació dels resultats de les revisions que s'han tingut en consideració i una dinàmica de grups en què els participants puguin dilucidar

quines implicacions poden tenir aquests resultats per al disseny de la política que els ocupa. Aquesta dinàmica pot comptar tant amb persones que tenen responsabilitats en la política que s'està dissenyant o redissenyant com amb persones externes que tenen un ampli coneixement en l'àmbit concret d'intervenció.

Què cal tenir en compte per aplicar-ho?

Recomanacions

Preveure el moment d'ús

Resulta clau planificar la revisió d'evidències i el seu ús per al disseny del programa, per així garantir que es disposa de les evidències en el moment oportú. Cal considerar les finestres d'oportunitat en el procés polític, és a dir, aquells períodes en els que serà possible influir en la política, així com les limitacions de temps per a cercar i sintetitzar evidències i la conveniència d'implicar els equips directius i de decisió per a garantir l'ús de les evidències en el disseny del programa.

Comptar amb suport expert

La revisió d'evidències planteja reptes vinculats a la disponibilitat de temps i d'expertesa tècnica segons el procediment de cerca que es vulgui emprar. Una solució és comptar amb el suport tècnic de grups d'investigació o especialistes per dur a terme alguns tipus de revisió i síntesis d'evidències, així com per dinamitzar els debats.

Valorar la transferibilitat de les evidències

Sovint l'evidència empírica prové d'avaluacions de polítiques implementades en altres contextos, fet que implica que els resultats no siguin directament traslladables al context de la política que es vol impulsar. És necessari aprofundir en el coneixement del context en el que s'han realitzat els estudis inclosos en les revisions consultades per valorar la transferibilitat de les seves conclusions.

Més recursos

Webs de recursos

[Revisions d'evidència d'Ivàlua](#)

[Projecte Què funciona en educació?](#)

Guies i manuals

[L'aportació de les revisions sistemàtiques al disseny de les polítiques públiques: de l'anècdota a l'evidència](#). Guia pràctica 16. Ivàlua. 2020.

Juny 2020

© Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua), 2020.

Aquesta obra està subjecta a la llicència Creative Commons de Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional.

Es permet a tercers distribuir, retocar i crear a partir de l'obra llicenciada de manera no comercial, la distribució de les quals cal fer-la amb una llicència igual a la que regula aquesta l'obra original.

Coordinació de contingut

Marçal Farré

Coordinació de l'edició i direcció d'art

Jordi Miras Llopart

Redacció

Marçal Farré, Neus Martí, Jordi Miras Llopart i Jordi Sanz

Revisió d'estil

Mireia Climent

Disseny gràfic identitat visual corporativa

fmil.es

Maquetació

CoolStudio

Ivàlua

Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques

C/ Pau Claris 108, 4t 1a

Barcelona 08009

Tel. +34 935 545 300

info@ivalua.cat

Més recursos en avaluació

ivalua.cat

Toolkit

Fase 1. Disseny de la política pública

Eina pràctica 1.1.

Com puc elaborar una Teoria del Canvi?

Eina pràctica 1.2.

Com puc dissenyar polítiques basades en evidències?

Fase 2. Plantejament de l'avaluació

Eina pràctica 2.1.

Com puc formular bones preguntes d'avaluació?

Eina pràctica 2.2.

Com puc incorporar la perspectiva de gènere a l'avaluació?

Eina pràctica 2.3.

Com puc elaborar un pla d'avaluacions?

Fase 3. Encàrrec o realització de l'avaluació

Eina pràctica 3.1.

Com puc encarregar una avaluació?

Eina pràctica 3.2.

Com puc construir indicadors per a una avaluació?

Eina pràctica 3.3.

Com puc recollir percepcions i experiències per a una avaluació?

Eina pràctica 3.4.

Com puc avaluar emprant mètodes participatius?

Fase 4. Incorporació del coneixement i l'evidència

Eina pràctica 4.1.

Com puc incorporar els resultats d'una avaluació a la presa de decisions?

Eina pràctica 4.2.

Com puc comunicar eficaçment una avaluació?

Eines pràctiques per a iniciar-se pas a pas en el disseny, planificació i avaluació de polítiques públiques

ivàlua ✓
Institut Català d'Avaluació
de Polítiques Públiques

Avaluar per millorar

A Ivàlua promovem la cultura de l'avaluació de polítiques públiques a Catalunya. Avaluem polítiques públiques, difonem evidències, oferim formació i elaborem recursos.

Institucions membres d'Ivàlua

Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda

Diputació Barcelona

Universitat Pompeu Fabra
Barcelona

Consell de Treball, Economia i Social de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Consell Interuniversitari de Catalunya